

ΑΠΟΦΑΣΗ ΤΟΥ ΠΡΩΤΟΔΙΚΕΙΟΥ (πέμπτο τμήμα)
της 30ής Μαρτίου 2006*

Στην υπόθεση T-367/03,

Yedaş Tarım ve Otomotiv Sanayi ve Ticaret AŞ, με έδρα το Ümraniye, Κωνσταντινούπολη (Τουρκία), εκπροσωπούμενη από τον δικηγόρο R. Sinner, με τόπο επιδόσεων στο Λουξεμβούργο,

ενάγουσα,

κατά

Συμβουλίου της Ευρωπαϊκής Ενώσεως, εκπροσωπούμενου από τους M. Bishop και D. Canga Fano,

και

Επιτροπής των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων, εκπροσωπούμενης από τους G. Boudot και X. Lewis, με τόπο επιδόσεων στο Λουξεμβούργο,

εναγομένων,

* Γλώσσα διαδικασίας: η αγγλική.

με αντικείμενο αγωγή αποζημιώσεως για την αποκατάσταση της ζημίας που προβάλλεται ως προκληθείσα από την εφαρμογή των διαδικασιών της τελωνειακής ενώσεως που προβλέπεται από τη Συμφωνία Συνδέσεως μεταξύ Ευρωπαϊκής Οικονομικής Κοινότητας και Τουρκίας και των πρόσθετων πρωτοκόλλων της καθώς και από την απόφαση 1/95 του Συμβουλίου Σύνδεσης ΕΚ-Τουρκίας, της 22ας Δεκεμβρίου 1995, για την εφαρμογή της οριστικής φάσης της τελωνειακής ένωσης (ΕΕ L 35, σ. 1),

ΤΟ ΠΡΩΤΟΔΙΚΕΙΟ ΤΩΝ ΕΥΡΩΠΑΪΚΩΝ ΚΟΙΝΟΤΗΤΩΝ (πέμπτο τμήμα),

συγκείμενο από τους Μ. Βηλαρά, πρόεδρο, F. Dehousse και D. Šváby, δικαστές,

γραμματέας: J. Plingers, υπάλληλος διοικήσεως,

έχοντας υπόψη την έγγραφη διαδικασία και κατόπιν της επ' ακροατηρίου συζητήσεως της 8ης Σεπτεμβρίου 2005,

εκδίδει την ακόλουθη

Απόφαση

Νομικό και πραγματικό πλαίσιο

- ¹ Η Συμφωνία Συνδέσεως μεταξύ της Ευρωπαϊκής Οικονομικής Κοινότητας και της Τουρκίας (στο εξής: συμφωνία της Άγκυρας), υπεγράφη στην Άγκυρα μεταξύ, αφενός, της Δημοκρατίας της Τουρκίας και, αφετέρου, της Κοινότητας καθώς και των κρατών μελών της. Στις 23 Δεκεμβρίου 1963, το Συμβούλιο εξέδωσε την απόφαση 64/732/ΕΟΚ περί συνάψεως Συμφωνίας Συνδέσεως μεταξύ της Ευρωπαϊκής Οικονομικής Κοινότητας και της Τουρκίας (ΕΕ ειδ. έκδ. 11/001, σ. 48).

2 Το άρθρο 2, παράγραφος 1, της συμφωνίας της Άγκυρας ορίζει:

«Αντικείμενο της συμφωνίας είναι η προαγωγή της συνεχούς και ισορρόπου ενισχύσεως των εμπορικών και οικονομικών σχέσεων μεταξύ των μερών, λαμβανομένης πλήρως υπόψη της ανάγκης εξασφάλισεως της επιταχυνομένης αναπτύξεως της τουρκικής οικονομίας και της ανυψώσεως του επιπέδου απασχολήσεως και των όρων διαβιώσεως του τουρκικού λαού.»

3 Κατά με το άρθρο 2, παράγραφος 3, της συμφωνίας της Άγκυρας:

«Η Σύνδεση περιλαμβάνει:

α) μια προπαρασκευαστική φάση·

β) μια μεταβατική φάση·

γ) μια οριστική φάση.»

4 Το άρθρο 3, παράγραφος 1, της εν λόγω συμφωνίας προβλέπει:

«Κατά τη διάρκεια της προπαρασκευαστικής φάσεως, η Τουρκία ενισχύει, με τη βοήθεια της Κοινότητας, την οικονομία της ώστε να δύναται να εκπληρώσει τις υποχρεώσεις της κατά τη διάρκεια της μεταβατικής και της οριστικής φάσεως.

Οι λεπτομέρειες που αφορούν την προπαρασκευαστική φάση και ιδίως τη βοήθεια που θα παράσχει η Κοινότης προσδιορίζονται στο προσωρινό και στο χρηματοδοτικό πρωτόκολλο τα οποία προσαρτώνται στη συμφωνία.»

- 5 Το άρθρο 5 της συμφωνίας της Άγκυρας διευκρινίζει:

«Η οριστική φάση βασίζεται στην τελωνειακή ένωση και συνεπάγεται την ενίσχυση του συντονισμού της οικονομικής πολιτικής των συμβαλλομένων μερών.»

- 6 Το άρθρο 6 της ίδιας συμφωνίας ορίζει:

«Για να εξασφαλισθεί η εφαρμογή και η βαθμιαία ανάπτυξη του καθεστώτος της συνδέσεως, τα συμβαλλόμενα μέρη συνέρχονται στο πλαίσιο του Συμβουλίου Συνδέσεως, το οποίο ενεργεί εντός των ορίων των αρμοδιοτήτων που του παρέχονται από τη συμφωνία.»

- 7 Τέλος, κατά το άρθρο 30 της συμφωνίας της Άγκυρας:

«Τα πρωτόκολλα τα οποία τα συμβαλλόμενα μέρη συνεφώνησαν να προσαρτήσουν στη συμφωνία αποτελούν αναπόσπαστο τμήμα της.»

- 8 Η Συμφωνία της Άγκυρας είναι συνημμένη στο πρωτόκολλο αριθ. 2 που φέρει τον τίτλο «Χρηματοδοτικό πρωτόκολλο» και έχει ως αντικείμενο τον καθορισμό των χρηματοδοτικών μηχανισμών για την προώθηση της επιταχυνόμενης ανάπτυξεως της τουρκικής οικονομίας.

- 9 Στις 23 Νοεμβρίου 1970 υπογράφηκε πρόσθετο πρωτόκολλο (στο εξής: πρόσθετο πρωτόκολλο του 1970) καθώς και δεύτερο χρηματοδοτικό πρωτόκολλο (ΕΕ ειδ. έκδ. 11/002, σ. 149), τα οποία επισυνάφθηκαν στη συμφωνία της Άγκυρας. Τα πρωτόκολλα αυτά άρχισαν να ισχύουν από την 1η Ιανουαρίου 1973. Ένα τρίτο χρηματοδοτικό πρωτόκολλο υπογράφηκε στις 12 Μαΐου 1977 (ΕΕ ειδ. έκδ. 11/013, σ. 223).
- 10 Στις 22 Δεκεμβρίου 1995, το Συμβούλιο Συνδέσεως ΕΚ-Τουρκίας εξέδωσε την απόφαση 1/95, για την εφαρμογή της οριστικής φάσης της τελωνειακής ένωσης (ΕΕ 1996, L 5, σ. 1). Με την απόφαση αυτή θεσπίστηκε τελωνειακή ένωση μεταξύ της Κοινότητας και της Τουρκίας όσον αφορά, κατ' αρχήν, εμπορεύματα πλην των γεωργικών προϊόντων. Στην εν λόγω απόφαση προβλέπεται η κατάργηση των δασμών και των φορολογικών επιβαρύνσεων ισοδυνάμου αποτελέσματος καθώς και η άρση των ποσοτικών περιορισμών και των μέτρων ισοδυνάμου αποτελέσματος.
- 11 Η εταιρία Yedaş Tarim ve Otomotiv Sanayi ve Ticaret AŞ (στο εξής: Yedaş Tarim) είναι νομικό πρόσωπο τουρκικού δικαίου. Οι δραστηριότητές της συνίστανται στην εισαγωγή και κατασκευή ένσφαιρων τριβέων καθώς και στην εισαγωγή εργαλείων διάναξης και ιμάντων μετάδοσης κίνησης ως ανταλλακτικών ιδίως όσον αφορά τους γεωργικούς εξοπλισμούς και την αυτοκινητοβιομηχανία.

Διαδικασία

- 12 Η ενάγουσα άσκησε την υπό κρίση αγωγή με δικόγραφο που κατέθεσε στη Γραμματεία του Πρωτοδικείου στις 2 Δεκεμβρίου 2003.

- 13 Με χωριστά δικόγραφα που κατέθεσαν στη Γραμματεία του Πρωτοδικείου, αντιστοίχως, στις 19 και 26 Μαρτίου 2004, η Επιτροπή και το Συμβούλιο προέτειναν κατά της υπό κρίση αγωγής ενστάσεις απαραδέκτου βάσει του άρθρου 114 του Κανονισμού Διαδικασίας του Πρωτοδικείου. Η ενάγουσα κατέθεσε τις παρατηρήσεις της στις 17 Μαΐου 2004. Με διάταξή του της 19ης Ιανουαρίου 2005, το Πρωτοδικείο αποφάνθηκε επί των ενστάσεων αυτών κατά την εξέταση της ουσίας της υποθέσεως και επιφυλάχθηκε ως προς τα δικαστικά έξοδα.
- 14 Κατ' εφαρμογήν του άρθρου 47, παράγραφος 1, του Κανονισμού Διαδικασίας, το Πρωτοδικείο (πέμπτο τμήμα) έκρινε ότι δεν απαιτούνταν δεύτερη ανταλλαγή υπομνημάτων.
- 15 Κατόπιν εκθέσεως του εισηγητή δικαστή, το Πρωτοδικείο (πέμπτο τμήμα) αποφάσισε να προχωρήσει στην προφορική διαδικασία.
- 16 Με έγγραφο που απέστειλε ταχυδρομικώς στη Γραμματεία του Πρωτοδικείου στις 18 Ιουλίου 2005, η ενάγουσα ζήτησε τον ορισμό, εν ανάγκη, πραγματογνώμονα.
- 17 Κατά την επ' ακροατηρίου συζήτηση της 8ης Σεπτεμβρίου 2005, οι διάδικοι ανέπτυξαν προφορικώς τις θέσεις τους και απάντησαν σε προφορικές ερωτήσεις του Πρωτοδικείου. Με την ευκαιρία αυτή, οι εναγόμενοι γνωστοποίησαν τις παρατηρήσεις τους σχετικά με το αίτημα διενέργειας πραγματογνωμοσύνης.

Αιτήματα των διαδίκων

- 18 Η ενάγουσα ζητεί από το Πρωτοδικείο:

— να υποχρεώσει τους εναγομένους στην αποκατάσταση της ζημίας της·

— να καταδικάσει τους εναγομένους στα δικαστικά έξοδα.

19 Το Συμβούλιο και η Επιτροπή ζητούν από το Πρωτοδικείο:

— να απορρίψει την αγωγή·

— να καταδικάσει την ενάγουσα στα δικαστικά έξοδα.

Σκεπτικό

Επιχειρήματα των διαδίκων

20 Η ενάγουσα ισχυρίζεται ότι η ζημία της οφείλεται στον τρόπο με τον οποία εφαρμόστηκε από την Κοινότητα η θεσπισμένη με την απόφαση 1/95 τελωνειακή ένωση. Η ενάγουσα της προσάπτει, κατ' αρχάς, την έλλειψη χρηματοδοτικής στήριξης, πράγμα που αποδίδει στην εναντίωση της Ελλάδος. Σχετικώς, διευκρινίζει ότι η Κοινότητα πρέπει να θεωρηθεί υπεύθυνη λόγω του ότι δεν στράφηκε κατά της Ελλάδας λόγω της στάσεώς της. Στη συνέχεια, η ενάγουσα αμφισβητεί τα αποτελέσματα συμφωνιών που η Κοινότητα έχει συνάψει με τρίτες χώρες. Επιπλέον, η ενάγουσα υποστηρίζει ότι η Επιτροπή απέφυγε να λάβει ορισμένα θεσμικού χαρακτήρα μέτρα. Ειδικότερα, η Δημοκρατία της Τουρκίας αποκλείστηκε από τις συνομιλίες επί των κοινών πολιτικών σχετικά με τις εμπορικές συναλλαγές, ιδίως στους τομείς που συνδέονταν άμεσα με την τελωνειακή ένωση. Π.χ., οι τουρκικές

αρχές δεν μπόρεσαν να μετάσχουν στην ειδική επιτροπή που συστάθηκε με το άρθρο 133 ΕΚ. Τέλος, ισχυρίζεται ότι η Επιτροπή αμέλησε να συμβουλευθεί τη Δημοκρατία της Τουρκίας και παρέλειψε να αντισταχθεί σε πρακτικές αντίθετες προς την ανάπτυξη υγιούς ανταγωνισμού στο πλαίσιο της τελωνειακής ενώσεως.

- 21 Εξάλλου, κατά την επ' ακροατηρίου συζήτηση, η ενάγουσα δήλωσε, κατ' ουσίαν, ότι δεν ισχυρίζεται ότι το ζημιογόνο γεγονός συνίσταται στην έκδοση της απόφασεως 1/95 ή στην έκδοση άλλης πράξεως των κοινοτικών οργάνων, αλλά στον τρόπο κατά τον οποίο εφαρμόστηκε αυτή η απόφαση από τους εναγομένους. Εξάλλου, η ενάγουσα διευκρίνισε ότι το ζημιογόνο γεγονός συνίσταται στην εκ μέρους των εναγομένων παράλειψη ενεργείας. Το Πρωτοδικείο σημείωσε όλους αυτούς τους ισχυρισμούς στο πρακτικό της συνεδριάσεως.
- 22 Η ενάγουσα συνάγει τον πταισματικό χαρακτήρα των προμνημονευθεισών ενεργειών από τα άρθρα 2, παράγραφος 1, 3, παράγραφος 1, πρώτο εδάφιο, και 6 της Συμφωνίας της Άγκυρας. Επικαλείται επίσης το συνημμένο σ' αυτή χρηματοδοτικό πρωτόκολλο καθώς και τα μεταγενέστερα πρόσθετα πρωτόκολλα. Τα κείμενα αυτά πρέπει να θεωρηθούν ως κοινοτικές πράξεις παραγώγου δικαίου βάσει του άρθρου 310 ΕΚ. Η ενάγουσα διατείνεται επίσης ότι η Κοινότητα δεν τήρησε τη δέσμευσή της να παράσχει στην Τουρκία χρηματοδοτική στήριξη ύψους 2,5 δισεκατομμυρίων ευρώ· η δέσμευση αυτή αναλήφθηκε κατά τη συνεδρίαση του Συμβουλίου Συνδέσεως ΕΚ-Τουρκίας, μετά το πέρας της οποίας εκδόθηκε η απόφαση 1/95, και επισυνάφθηκε στην απόφαση αυτή υπό τη μορφή μονομερούς δηλώσεως. Τέλος, η ενάγουσα προβάλλει μη τηρηθείσες, στο πλαίσιο της ευρωμεσογειακής συνεργασίας, υποσχέσεις συνδρομής καθώς και δυσχέρειες κατά τη χορήγηση επιδοτήσεων.
- 23 Προκειμένου περί του αιτιώδους συνδέσμου μεταξύ της ζημίας που η ενάγουσα ισχυρίζεται ότι υπέστη και των πταισμάτων που διέπραξε η Κοινότητα, η ενάγουσα υποστηρίζει, κατ' αρχάς, ότι η τελωνειακή ένωση είχε αρνητικό αντίκτυπο στην τουρκική οικονομία στο σύνολό της.

24 Στη συνέχεια, στο μέτρο, ειδικότερα, που την αφορά, η ενάγουσα διατείνεται ότι αποφάσισε, το 1990, να κάνει επενδύσεις στην παραγωγή ένσφαιρων τριβέων, για τον λόγο ότι η εσωτερική παραγωγή είχε, αφενός, ενθαρρυνθεί από πριμοδοτήσεις και ειδικές επιδοτήσεις και, αφετέρου, προστατευόταν από ιδιαίτερο δασμολόγιο. Η ενάγουσα προσθέτει ότι η συμμετοχή της Δημοκρατίας της Τουρκίας σε μια τελωνειακή ένωση με την Κοινότητα δεν αναμενόταν, τότε, να πραγματοποιηθεί πριν περάσουν δέκα χρόνια. Η παραγωγική της μονάδα ξεκίνησε τις δραστηριότητές της το 1993. Όμως, κατόπιν της θέσεως σε ισχύ, την 1η Ιανουαρίου 1996, της τελωνειακής ενώσεως, όλες οι φορολογικές επιβαρύνσεις και όλοι οι δασμοί καθώς και οι λοιπές επιβαρύνσεις που έπλητταν την εισαγωγή ένσφαιρων τριβέων και εργαλείων διάναξης είχαν αυξηθεί. Η τουρκική αγορά είχε τότε κατακλυσθεί από εισαγωγές προϊόντων υψηλής ποιότητας που προέρχονταν από τα κράτη μέλη της Κοινότητας και από φθηνά προϊόντα κατώτερης ποιότητας που προέρχονταν από χώρες της Άπω Ανατολής. Όπως ήταν επόμενο, το τμήμα παραγωγής ένσφαιρων τριβέων της ενάγουσας υπέστη οικονομική ζημία κατά την περίοδο 1996 έως 2003. Εξάλλου, η ενάγουσα υποστηρίζει ότι, λόγω της καταργήσεως των δασμών την 1η Ιανουαρίου 1996, η τελωνειακή ένωση είχε αρνητικό αντίκτυπο στις εισαγωγικές δραστηριότητες του εμπορικού τμήματος, στο μέτρο που οι πωλήσεις των εισαγομένων εμπορευμάτων μειώθηκαν λόγω του εντατικοποιημένου ανταγωνισμού.

25 Η ενάγουσα, στηριζόμενη σε λογιστικοοικονομική έκθεση, ισχυρίζεται, με το δικόγραφο της αγωγής της, ότι υπέστη οικονομική ζημία εκτιμώμενη σε 1 200 000 ευρώ. Όμως, στις γραπτές παρατηρήσεις που κατέθεσε απαντώντας στις ενστάσεις απαραδέκτου των εναγομένων, η ενάγουσα ζητεί να υποχρεωθούν οι τελευταίοι να της καταβάλουν ποσό ύψους 4 578 518 ευρώ.

26 Οι εναγόμενοι προτείνουν, πρώτον, τρεις ενστάσεις απαραδέκτου. Υποστηρίζουν ότι η ενάγουσα ζητεί την αποκατάσταση προβαλλομένης ζημίας προκληθείσας από την απόφαση 1/95, απόφαση η οποία δεν αποτελεί ούτε πράξη της Επιτροπής ούτε πράξη του Συμβουλίου, οπότε επί της αποφάσεως αυτής δεν μπορεί να στηριχθεί αγωγή αποζημιώσεως. Διατείνονται επίσης ότι η σχετική με το αίτημα της ενάγουσας αξίωση έχει παραγραφεί κατ' εφαρμογήν του άρθρου 46 του Οργανισμού του Δικαστηρίου. Τέλος, ισχυρίζονται ότι η αγωγή είναι ασαφής και δεν πληροί τις προϋποθέσεις του άρθρου 44, παράγραφος 1, του Κανονισμού Διαδικασίας.

- 27 Δεύτερον, επί της ουσίας, οι εναγόμενοι αμφισβητούν ότι ήταν δυνατό η στάση της Επιτροπής να προκαλέσει την προβαλλόμενη από την ενάγουσα ζημία. Ειδικότερα, το Συμβούλιο απορρίπτει τους ισχυρισμούς σχετικά με το προβαλλόμενο ανεπαρκές της χορηγηθείσας στην Τουρκία χρηματοδοτικής ενισχύσεως. Η Επιτροπή επισημαίνει ότι το γεγονός ότι δεν υπήρξε συμμετοχή της Τουρκίας κατά τη μείωση ή την κατάργηση των δασμών που πλήττουν αγαθά εισαγόμενα από τρίτες χώρες δεν συνιστά παράβαση καμιάς από τις παρατιθέμενες από την ενάγουσα διατάξεις. Εν πάση περιπτώσει, κανένας επιχειρηματίας δεν θα μπορούσε να διεκδικήσει, κατά την κατάργηση τελωνειακών και μη τελωνειακών φραγμών, δικαίωμα κυριότητας επί τμήματος αγοράς που προστατευόταν προηγουμένως από αυτούς. Πράγματι, ένα τέτοιο μερίδιο αγοράς δεν αποτελεί παρά στιγμιαία οικονομική κατάσταση εκτεθειμένη στις συγκυριακές μεταβολές των περιστάσεων. Οι εναγόμενοι θεωρούν επίσης ότι το δικόγραφο της αγωγής δεν παρέχει κανένα στοιχείο που να πιστοποιεί την ύπαρξη αιτιώδους συνδέσμου μεταξύ των παρανόμων ενεργειών και των προβαλλομένων ζημιών, θέτοντας, εν κατακλείδι, υπό αμφισβήτηση τις τελευταίες.

Εκτίμηση του Πρωτοδικείου

Προκαταρκτικές παρατηρήσεις

- 28 Από δηλώσεις της ενάγουσας κατά την επ' ακροατηρίου συζήτηση (βλ. ανωτέρω σκέψη 21) προκύπτει ότι πρέπει να ληφθούν υπόψη τα επιχειρήματα που αυτή είχε αντλήσει, στα έγγραφα υπομνήματά της, από τον προβαλλόμενο παράνομο χαρακτήρα της αποφάσεως 1/95 ή πράξεως της Επιτροπής ή του Συμβουλίου.
- 29 Κατά συνέπεια, παρέλκει, επίσης, η εξέταση της ενστάσεως απαραδέκτου που οι εναγόμενοι προτείνουν λόγω της φύσεως της αποφάσεως αυτής.

- 30 Εξάλλου, στο Πρωτοδικείο εναπόκειται να εκτιμήσει το ζήτημα αν δικαιολογείται, στο πλαίσιο της ορθής απονομής της δικαιοσύνης, η κατ' ουσίαν απόρριψη της αγωγής χωρίς να ληφθεί απόφαση επί των προταθεισών από τους εναγομένους ενστάσεων απαραδέκτου (απόφαση του Δικαστηρίου της 26ης Φεβρουαρίου 2002, C-23/00 P, Συμβούλιο κατά Boehringer, Συλλογή 2002, σ. I-1873, σκέψη 52). Υπό τις προκειμένες περιστάσεις, το Πρωτοδικείο εκτιμά ότι δεν συντρέχει λόγος να αποφανθεί επί της ενστάσεως απαραδέκτου που αντλείται από την παραγραφή της σχετικής αξιώσεως.
- 31 Τέλος, πρέπει να υπομνησθεί ότι, δυνάμει του άρθρου 21 του Οργανισμού του Δικαστηρίου, που εφαρμόζεται επί του Πρωτοδικείου δυνάμει του άρθρου 53, πρώτο εδάφιο, του ίδιου οργανισμού, και του άρθρου 44, παράγραφος 1, στοιχείο γ', του Κανονισμού Διαδικασίας του Πρωτοδικείου, το δικόγραφο κάθε προσφυγής (ή αγωγής) πρέπει να περιέχει το αντικείμενο της διαφοράς καθώς και συνοπτική έκθεση των προβαλλομένων ισχυρισμών. Τα στοιχεία αυτά πρέπει να είναι αρκούντως σαφή και ακριβή ώστε να μπορεί ο καθού διάδικος να προετοιμάσει την άμυνά του και το Πρωτοδικείο να αποφανθεί επί της προσφυγής χωρίς να χρειάζεται ενδεχομένως άλλα στοιχεία. Για τη διασφάλιση της ασφάλειας δικαίου και της ορθής απονομής της δικαιοσύνης πρέπει, προκειμένου μια προσφυγή να είναι παραδεκτή, τα ουσιώδη πραγματικά και νομικά στοιχεία στα οποία αυτή στηρίζεται να προκύπτουν, τουλάχιστον συνοπτικώς, αλλά πάντως κατά τρόπο συνεκτικό και κατανοητό, από το ίδιο το κείμενο του δικογράφου (βλ. απόφαση του Πρωτοδικείου της 6ης Μαΐου 1997, T-195/95, Guérin automobiles κατά Επιτροπής, Συλλογή 1997, σ. II-679, σκέψη 20, και την εκεί παρατιθέμενη νομολογία).
- 32 Προκειμένου να ικανοποιούνται οι απαιτήσεις αυτές, το δικόγραφο αγωγής με το οποίο ζητείται η αποκατάσταση ζημιών, που προβάλλονται ως προκληθείσες από κοινοτικό όργανο, πρέπει να περιέχει τα στοιχεία που θα επιτρέπουν την εξατομίκευση της ενέργειας που ο ενάγων προσάπτει στο όργανο, τους λόγους για τους οποίους εκτιμά ότι υφίσταται αιτιώδης σύνδεσμος μεταξύ της ενέργειας και της ζημίας που διατείνεται ότι έχει υποστεί καθώς και τη φύση και την έκταση της ζημίας αυτής (βλ. την απόφαση του Πρωτοδικείου της 3ης Φεβρουαρίου 2005, T-19/01, Chiquita Brands κ.λπ. κατά Επιτροπής, Συλλογή 2005, σ. II-315, σκέψη 65, και την εκεί παρατιθέμενη νομολογία).
- 33 Ωστόσο, από τις ανωτέρω σκέψεις 22 επ. προκύπτει ότι η πληθώρα των επιχειρημάτων που προβάλλει η ενάγουσα με τα έγγραφα υπομνήματά της και ο τρόπος κατά τον οποίο αυτά παρουσιάζονται εμποδίζουν να κριθεί η αγωγή, στο σύνολό της, ως απαράδεκτη.

Επί των προϋποθέσεων που πρέπει να συντρέχουν για να στοιχειοθετείται ευθύνη

- ³⁴ Όπως προκύπτει από πάγια νομολογία, η ύπαρξη εξωσυμβατικής ευθύνης της Κοινότητας, κατά την έννοια του άρθρου 288, δεύτερο εδάφιο, ΕΚ, εξαρτάται από τη συνδρομή ενός συνόλου προϋποθέσεων, συγκεκριμένα τον παράνομο χαρακτήρα της προσαπτομένης στα κοινοτικά όργανα ενέργειας, το υποστατό της ζημίας καθώς και την ύπαρξη αιτιώδους συνδέσμου μεταξύ της προβαλλομένης ενέργειας και της επικαλουμένης ζημίας (απόφαση του Δικαστηρίου της 29ης Σεπτεμβρίου 1982, 26/81, *Oleifici Mediterranei* κατά ΕΟΚ, Συλλογή 1982, σ. 3057, σκέψη 16· αποφάσεις του Πρωτοδικείου της 11ης Ιουλίου 1996, T-175/94, *International Procurement Services* κατά Επιτροπής, Συλλογή 1996, σ. II-729, σκέψη 44· και της 16ης Μαρτίου 2005, T-283/02, *EnBW Kernkraft* κατά Επιτροπής, Συλλογή 2005, σ. II-913, σκέψη 84).

— Επί του προβαλλομένου παράνομου χαρακτήρα των ενεργειών των εναγομένων

- ³⁵ Προκειμένου περί της πρώτης από τις ανωτέρω απαριθμούμενες προϋποθέσεις, πρέπει να έχει διαπιστωθεί, κατά πάγια νομολογία, αρκούντως κατάφωρη παράβαση κανόνα δικαίου έχοντος ως αντικείμενο την απονομή δικαιωμάτων στους ιδιώτες (αποφάσεις του Δικαστηρίου της 5ης Μαρτίου 1996, C-46/93 και C-48/93, *Brasserie du Pêcheur* και *Factortame*, Συλλογή 1996, σ. I-1029, σκέψη 51, της 4ης Ιουλίου 2000, C-352/98 P, *Bergaderm* και *Goupil* κατά Επιτροπής, Συλλογή 2000, σ. I-5291, σκέψη 42, της 10ης Δεκεμβρίου 2002, C-312/00 P, *Επιτροπή κατά Camar* και *Tico*, Συλλογή 2002, σ. I-11355, σκέψη 53, και της 10ης Ιουλίου 2003, C-472/00 P, *Επιτροπή κατά Fresh Marine*, Συλλογή 2003, σ. I-7541, σκέψη 25, *EnBW Kernkraft* κατά Επιτροπής, σκέψη 34 ανωτέρω, σκέψη 87).
- ³⁶ Εν προκειμένω, η Yedaş Tarım υποστηρίζει ότι το ανεπαρκές της χορηγηθείσας από την Κοινότητα χρηματοδοτικής στήριξης καθώς και οι σχετικές παραλείψεις συνιστούν παράβαση, πρώτον, του άρθρου 2, παράγραφος 1, του άρθρου 3, παράγραφος 1, πρώτο εδάφιο, και του άρθρου 6 της συμφωνίας της Άγκυρας, δεύτερον, των χρηματοδοτικών πρωτοκόλλων, τρίτον, του πρόσθετου πρωτοκόλλου του 1970, τέταρτον, δεσμεύσεως αναληφθείσας από την Κοινότητα στο περιθώριο της εκδόσεως της αποφάσεως 1/95 σχετικά με την καταβολή 2,5 δισεκατομμυρίων ευρώ στην Τουρκία και, πέμπτον, άλλων υποσχέσεων συνδρομής αναληφθεισών στο πλαίσιο της ευρωμεσογειακής συνεργασίας.

- 37 Επιβάλλεται η διαπίστωση ότι η συμφωνία της Άγκυρας και τα προμνημονευθέντα πρωτόκολλα αποτελούν διεθνείς συμφωνίες συναφθείσες από την Κοινότητα και τα κράτη μέλη με τρίτο κράτος.
- 38 Σύμφωνα με το άρθρο 300, παράγραφος 7, ΕΚ, τέτοιες συμφωνίες δεσμεύουν τα όργανα της Κοινότητας και τα κράτη μέλη. Έτσι, οι διατάξεις τους, ύστερα από τη θέση τους σε ισχύ, αποτελούν αναπόσπαστο τμήμα της κοινοτικής έννομης τάξης (αποφάσεις του Δικαστηρίου της 30ής Απριλίου 1974, 181/73, *Haegeman*, Συλλογή τόμος 1974, σ. 245, σκέψη 5, και της 30ής Σεπτεμβρίου 1987, 12/86, *Demirel*, Συλλογή 1987, σ. 3719, σκέψη 7). Όμως, τα αποτελέσματα αυτών των συμφωνιών στην κοινοτική έννομη τάξη δεν είναι δυνατό να καθορίζονται χωρίς να λαμβάνεται υπόψη η διεθνής προέλευση των εν λόγω διατάξεων (απόφαση του Δικαστηρίου της 26ης Οκτωβρίου 1982, 104/81, *Kupferberg*, Συλλογή 1982, σ. 3641, σκέψη 17).
- 39 Ειδικότερα, προκειμένου να κριθεί αν η ενάγουσα μπορεί να επικαλεστεί ορισμένες διατάξεις διεθνών συμφωνιών προκειμένου να αποδείξει τον παράνομο χαρακτήρα των προσαπτομένων στα κοινοτικά όργανα ενεργειών, πρέπει να εξεταστεί το ζήτημα αν αυτές οι διατάξεις πρέπει να θεωρηθούν ως απ' ευθείας εφαρμοζόμενες. Συναφώς, το Δικαστήριο, με την προπαρατεθείσα απόφασή του *Demirel* (σκέψη 14), έκρινε ότι μια διάταξη συμφωνίας συναφθείσας από την Κοινότητα με τρίτες χώρες πρέπει να θεωρηθεί ως απευθείας εφαρμοστέα όταν, ενόψει τόσο του γράμματός της όσο και του αντικειμένου και της φύσεως της συμφωνίας, συνεπάγεται σαφή και συγκεκριμένη υποχρέωση η οποία δεν εξαρτάται, ως προς την εφαρμογή ή τα αποτελέσματά της, από τη θέσπιση οποιασδήποτε μεταγενέστερης πράξεως.
- 40 Το Δικαστήριο συνέχισε (προπαρατεθείσα απόφαση *Demirel*, σκέψη 16) ως εξής:

«Η συμφωνία [της Άγκυρας] χαρακτηρίζεται, όσον αφορά τη διάρθρωση και το περιεχόμενό της, από το γεγονός ότι, γενικώς, θέτει τους στόχους της συνδέσεως και καθορίζει τις κατευθυντήριες γραμμές για την πραγματοποίηση αυτών των στόχων, χωρίς να θεσπίζει η ίδια λεπτομερείς κανόνες ως προς την πραγματοποίηση αυτών των στόχων. Μόνο για ορισμένα ειδικά ζητήματα τα προσαρτημένα παραρτήματα, που αντικαταστάθηκαν από το πρόσθετο πρωτόκολλο, θέτουν λεπτομερείς κανόνες.»

- 41 Ως εκ τούτου, ενόψει της φύσεως και της οικονομίας της, η συμφωνία της Άγκυρας δεν περιλαμβάνεται, κατ' αρχήν, μεταξύ των κανόνων από πλευράς των οποίων το Πρωτοδικείο ελέγχει τη νομιμότητα των πράξεων των κοινοτικών οργάνων.
- 42 Ειδικότερα, το άρθρο 2, παράγραφος 1, της εν λόγω συμφωνίας περιγράφει, κατά γενικό τρόπο, το αντικείμενο της συμφωνίας της Άγκυρας, το οποίο συνίσταται στην ενίσχυση των εμπορικών και οικονομικών σχέσεων μεταξύ της Τουρκίας και της Κοινότητας. Μνημονεύει επίσης δύο γενικές κατευθυντήριες γραμμές, συγκεκριμένα τον διαρκή και ισόρροπο χαρακτήρα της ενίσχυσεως αυτής και τη λήψη υπόψη της επιταχυνομένης αναπτύξεως της τουρκικής οικονομίας καθώς και την ανύψωση του επιπέδου απασχολήσεως και των όρων διαβιώσεως του τουρκικού λαού. Επομένως, αυτή η διάταξη είναι προγραμματικής φύσεως. Δεν είναι αυτή αρκούντως ακριβής και ανεπιφύλακτη και κατ' ανάγκη εξαρτάται, όσον αφορά την εφαρμογή ή τα αποτελέσματά της, από την έκδοση μεταγενεστέρων πράξεων, πράγμα που αποκλείει το να είναι ικανή να διέπει άμεσα την κατάσταση της ενάγουσας. Επιπλέον, η εν λόγω συμφωνία δεν έχει ως αντικείμενο την παροχή δικαιωμάτων σε ιδιώτες.
- 43 Το αυτό ισχύει και όσον αφορά το άρθρο 3, παράγραφος 1, της συμφωνίας της Άγκυρας, στο πρώτο εδάφιο του οποίου αναφέρεται κατά τρόπο γενικό το αντικείμενο της προπαρασκευαστικής φάσεως της συνδέσεως Τουρκίας-Κοινότητας. Έτσι, το άρθρο 3, παράγραφος 1, δεύτερο εδάφιο, της συμφωνίας της Άγκυρας παραπέμπει σε συνημμένα πρωτόκολλα προκειμένου περί του καθορισμού των σχετικών με την εφαρμογή της φάσεως αυτής λεπτομερειών. Εξάλλου, η εν λόγω διάταξη αποτελεί απλώς την πρώτη από τις τρεις προβλεπόμενες από τη συμφωνία φάσεις και έληξε μετά τη θέση σε ισχύ του πρόσθετου πρωτοκόλλου του 1970.
- 44 Το ίδιο επίσης συμπέρασμα επιβάλλεται και σχετικά με το άρθρο 6 της εν λόγω συμφωνίας, το οποίο αποτελεί θεσμική διάταξη καθιερώνουσα το Συμβούλιο Συνδέσεως.
- 45 Εξάλλου, η ενάγουσα επικαλείται το συνημμένο στη συμφωνία της Άγκυρας χρηματοδοτικό πρωτόκολλο χωρίς να διευκρινίζει ποιες διατάξεις του έχουν παραβιαστεί. Όμως, προκειμένου ένας ισχυρισμός περί παρανόμου χαρακτήρα να είναι παραδεκτός, κατά την έννοια του άρθρου 44, παράγραφος 1, στοιχείο γ', του

Κανονισμού Διαδικασίας, πρέπει με αυτόν να εξατομικεύεται η παράνομη ενέργεια. Η υποχρέωση αυτή ισχύει ακόμα περισσότερο εν προκειμένω, λαμβανομένου υπόψη ότι η δυνατότητα άμεσης εφαρμογής δεν εκτιμάται συνολικώς, αλλά πρέπει να εξετάζεται, σε κάθε περίπτωση, η φύση, η οικονομία και το περιεχόμενο των προβαλλομένων διατάξεων (απόφαση του Δικαστηρίου της 4ης Δεκεμβρίου 1974, 41/74, Van Duyn, Συλλογή τόμος 1974, σ. 537, σκέψη 12). Επομένως, ελλείψει μνείας της συγκεκριμένης διατάξεως που έχει παραβιαστεί, η επιχειρηματολογία που η ενάγουσα αντλεί από το προμνημονευθέν χρηματοδοτικό πρωτόκολλο δεν είναι παραδεκτή. Η Yedaş Tarım αναφέρεται και σε άλλα χρηματοδοτικά πρωτόκολλα. Ωστόσο, έστω και αν υποτεθεί ότι αυτή παραπέμπει, έτσι, στα χρηματοδοτικά πρωτόκολλα της 23ης Νοεμβρίου 1970 και της 12ης Μαΐου 1977, επιβάλλεται και όσον αφορά αυτά το ίδιο συμπέρασμα. Εν πάση περιπτώσει, η ενάγουσα δήλωσε, κατά την επ' ακροατηρίου συζήτηση, ότι δεν έχει απορριφθεί κανένα σχέδιο επενδύσεως υποβληθέν με δική της μέριμνα στο πλαίσιο των εν λόγω πρωτοκόλλων, πράγμα που το Πρωτοδικείο σημείωσε στο πρακτικό της συνεδριάσεως.

46 Η ενάγουσα θεωρεί προσέτι ότι η Κοινότητα έχει παραβεί το περιεχόμενο μονομερούς δηλώσεως με την οποία αυτή δεσμεύθηκε, κατά την έκδοση της αποφάσεως 1/95, να παράσχει χρηματοδοτική στήριξη ύψους 2,5 δισεκατομμυρίων ευρώ στην Τουρκία. Όμως, κάτι τέτοιο δεν περιλαμβάνεται μεταξύ των δηλώσεων της Κοινότητας που είναι συνημμένες στην απόφαση 1/95. Υπό τις συνθήκες αυτές, ο ισχυρισμός της Yedaş Tarım δεν είναι αρκούντως συγκεκριμένος για να ληφθεί υπόψη κατά την έννοια του άρθρου 44, παράγραφος 1, στοιχείο γ', του Κανονισμού Διαδικασίας. Επιπλέον, η ενάγουσα δεν αποδεικνύει ότι η δήλωση αυτή είχε νομικό περιεχόμενο. Κατά τα λοιπά, σύμφωνα με το κείμενο του δικογράφου της αγωγής, η εν λόγω συνεισφορά έπρεπε να χορηγηθεί στο τουρκικό κράτος, πράγμα που σημαίνει ότι δεν γεννώνται εν προκειμένω δικαιώματα για τους ιδιώτες.

47 Η ενάγουσα επισημαίνει επίσης τη μη τήρηση υποσχέσεων περί συνδρομής στο πλαίσιο ειδικού προγράμματος δράσης, σχετικά με μακροοικονομική βοήθεια καθώς και Ταμείο διοικητικής συνεργασίας. Παρ' όλ' αυτά, οι ισχυρισμοί αυτοί δεν είναι αρκούντως ακριβείς για να εξατομικευθεί, πρώτον, με βεβαιότητα, η προσαπτομένη ενέργεια και για να εκτιμηθεί, δεύτερον, ο τυχόν πταισματικός χαρακτήρας της. Εν πάση περιπτώσει, η ενάγουσα δεν αποδεικνύει κατά ποιο τρόπο οι ιδιώτες θα αντλούσαν δικαίωμα από τις υποσχέσεις αυτές.

- 48 Τέλος, η ενάγουσα αναφέρεται σε δυσχέρειες και προβλήματα που θα ανέκυπταν στο πλαίσιο της ευρωμεσογειακής συνεργασίας. Όμως, ούτε τις θεμελιώνει ούτε προσδιορίζει κατά ποιο τρόπο αυτές αποκαλύπτουν πταισματική εκ μέρους των εναγομένων ενέργεια.
- 49 Τέλος, η Yedaş Tarim στηρίζει επίσης την αγωγή της στο πρόσθετο πρωτόκολλο του 1970 και, ειδικότερα, στο γεγονός ότι σ' αυτό μνημονεύονται «αμοιβαίες και ισόρροπες υποχρεώσεις» μεταξύ των μερών. Όμως, αυτή η επιταγή δεν περιλαμβάνεται στο προοίμιο του εν λόγω πρωτοκόλλου και, επομένως, στερείται ιδίου νομικού περιεχομένου. Παρ' όλ' αυτά, η εν λόγω επιταγή προκύπτει, κατ' ουσίαν, από το άρθρο 2, παράγραφος 1, της συμφωνίας της Άγκυρας. Όμως, στην ανωτέρω σκέψη 42 έχουν επισημανθεί και ο προγραμματικός χαρακτήρας και, στη συνέχεια, η αδυναμία άμεσης εφαρμογής της διατάξεως αυτής.
- 50 Ανεξαρτήτως των ανωτέρω θεωρήσεων, το Πρωτοδικείο εκτιμά ότι δεν μπορεί να θεωρηθεί ως πταίσμα της Κοινότητας το προβαλλόμενο ανεπαρκές της παρασχεθείσας χρηματοδοτικής στήριξης, και τούτο εφόσον, σύμφωνα με την ενάγουσα, αυτό το ανεπαρκές προκύπτει από την εναντίωση ενός κράτους μέλους.
- 51 Όσο για τη μομφή της ενάγουσας κατά την οποία η Κοινότητα δεν στράφηκε κατ' αυτού του κράτους μέλους για τη θέση που αυτό έλαβε, πρέπει να υπομνησθεί ότι, έστω και αν υποτεθεί ότι μια τέτοια θέση μπορεί να θεωρηθεί ως συνιστώσα εκ μέρους του παράβαση των υποχρεώσεων του από τη Συνθήκη, η Επιτροπή δεν υποχρεούνταν να κινήσει διαδικασία λόγω παραβάσεως βάσει του άρθρου 226 ΕΚ. Ως εκ τούτου, το γεγονός ότι η Επιτροπή δεν κίνησε μια τέτοια διαδικασία δεν μπορεί να συνιστά, εν πάση περιπτώσει, παρανομία, οπότε δεν είναι δυνατόν να τεθεί θέμα εξωσυμβατικής ευθύνης της Κοινότητας (βλ. διάταξη του Πρωτοδικείου της 14ης Ιανουαρίου 2004, T-202/02, Μακεδονικό Μετρό και Μηχανική ΑΕ κατά Επιτροπής, Συλλογή 2004, σ. II-181, σκέψη 43, και την εκεί παρατιθέμενη νομολογία).

- 52 Η ενάγουσα υποστηρίζει επίσης ότι υπέστη ζημία λόγω των συμφωνιών που η Κοινότητα συνήψε με τρίτες χώρες. Στο μέτρο που, αφενός, η ενάγουσα διευκρίνισε, κατά την επ' ακροατηρίου συζήτηση (βλ. σκέψη 21 ανωτέρω), ότι δεν αμφισβητούσε επίσημες πράξεις της Κοινότητας και που, αφετέρου, συνέχισε να αποδοκιμάζει αυτές τις συμφωνίες, πρέπει να θεωρηθεί είτε ότι η ενάγουσα έχει υιοθετήσει αντιφατική στάση επί της οποίας το Πρωτοδικείο δεν μπορεί να αποφανθεί είτε ότι προσάπτει στην Κοινότητα το ότι δεν έλαβε επαρκώς υπόψη, κατά τη σύναψη των συμφωνιών αυτών, τα συμφέροντα του τουρκικού κράτους. Όσον αφορά την τελευταία αυτή περίπτωση, το Πρωτοδικείο κρίνει ότι το δικόγραφο της αγωγής στερείται ακριβείας και διαπιστώνει ότι δεν μνημονεύονται σ' αυτό οι ανεπάρκειες της Κοινότητας που επηρέασαν κατά τρόπο συγκεκριμένο τις δραστηριότητές της. Όμως, το δικόγραφο της αγωγής με το οποίο σκοπεύεται η αποκατάσταση ζημιών που έχουν προκληθεί από κοινοτικό όργανο πρέπει, για να πληρούνται οι επιταγές του άρθρου 44, παράγραφος 1, στοιχείο γ', του Κανονισμού Διαδικασίας, όπως αυτό έχει ερμηνευθεί από τη μνημονευόμενη στη σκέψη 32 ανωτέρω νομολογία, να περιέχουν τα στοιχεία που καθιστούν δυνατή την εξατομίκευση της ενέργειας που η ενάγουσα προσάπτει στο οικείο κοινοτικό όργανο. Επομένως, η αιτίαση αυτή δεν είναι παραδεκτή.
- 53 Η ίδια ασυνέπεια ή ασάφεια χαρακτηρίζει και το επαναληφθέν επ' ακροατηρίου επιχείρημα, κατά το οποίο η Τουρκία αποκλείστηκε από τις συνομιλίες επί των κοινών πολιτικών σχετικά με τις εμπορικές συναλλαγές ιδίως όσον αφορά τους άμεσα συνδεδεμένους με την τελωνειακή ένωση τομείς. Η μόνη επαρκώς διασαφηνισμένη, ώστε να είναι παραδεκτή, επίκριση έγκειται στο ότι η Τουρκία αποκλείστηκε από τη συσταθείσα με το άρθρο 133 ΕΚ ειδική επιτροπή. Έστω και αν υποτεθεί ότι η τελευταία αυτή επίκριση πρέπει να ερμηνευθεί ως μομφή, επειδή δεν προσκλήθηκε η Τουρκία να συμμετάσχει στην επιτροπή αυτή, πρέπει να παρατηρηθεί ότι τέτοια συμμετοχή της Τουρκίας στην επιτροπή αυτή δεν στοιχεί σε δικαίωμα υπέρ της ενάγουσας.
- 54 Τέλος, η ενάγουσα υποστηρίζει ότι η Επιτροπή παρέλειψε να εκπληρώσει το καθήκον της να συμβουλευεί την Τουρκία και να μεριμνά για τον τρόπο εφαρμογής της τελωνειακής ένωσης, ώστε να αντιτάσσεται σε κάθε παρεμποδίζουσα την ανάπτυξη ενός υγιούς ανταγωνισμού πρακτική. Όμως η αιτίαση αυτή είναι επίσης λίαν ασαφής ώστε να μπορεί να στηρίξει αγωγή αποζημιώσεως. Η ενάγουσα απλώς επικαλείται εν προκειμένω ορισμένες συμπεριφορές της Κοινότητας σχετικά με διάφορους οικονομικούς τομείς, με τη διαφορά όμως ότι η επιχειρηματολογία της δεν στηρίζεται σε κανένα συγκεκριμένο γεγονός σε σχέση με τη δραστηριότητά της.

55 Τέλος, προκειμένου, πάντοτε, περί της προϋποθέσεως σχετικά με τον παράνομο χαρακτήρα των προσαπτομένων ενεργειών, το Πρωτοδικείο υπενθυμίζει ότι, εκτός του ότι το σχετικό περιθώριο εκτιμήσεως είναι εξαιρετικά στενό, αν όχι ανύπαρκτο, η απαίτηση ότι η παράβαση του κανόνα δικαίου πρέπει να είναι κατάφωρη πληρούται μόνο στην περίπτωση πρόδηλης και βαριάς, εκ μέρους του οικείου κοινοτικού οργάνου, παραβάσεως των ορίων που επιβάλλονται όσον αφορά την εξουσία του εκτιμήσεως (προαναφερθείσα στη σκέψη 35 ανωτέρω απόφαση Επιτροπή κατά Camar και Tico, σκέψη 54· αποφάσεις του Πρωτοδικείου της 12ης Ιουλίου 2001, T-198/95, T-171/96, T-230/97, T-174/98 και T-225/99, Comafria και Dole Fresh Fruit Europe κατά Επιτροπής, Συλλογή 2001, σ. II-1975, σκέψη 134, και προαναφερθείσα στη σκέψη 34 ανωτέρω απόφαση EnBW Kernkraft κατά Επιτροπής, σκέψη 87).

56 Όμως, εν προκειμένω, η ενάγουσα δεν απέδειξε ότι η Κοινότητα υπερέβη τα όρια της ευρείας εξουσίας εκτιμήσεως που διαθέτει όσον αφορά την παροχή χρηματοδοτικής στήριξης. Τέτοια απόδειξη ελλείπει, πολλώ μάλλον εφόσον η ίδια η Yedaş Tarim παραδέχθηκε ότι η Κοινότητα είχε κατά διαφόρους τρόπους συνδράμει την Τουρκία και ότι το Συμβούλιο υπέμνησε την ύπαρξη υπέρ αυτής ορισμένων χρηματοδοτικού χαρακτήρα πράξεων. Ούτε άλλωστε αποδείχθηκε ότι η Κοινότητα, κατά τη σύναψη συμφωνιών με τρίτα κράτη, υπερέβη τα εν λόγω όρια μη καλώντας την Τουρκία να συμπράξει στον καθορισμό ακολουθητέων πολιτικών ή στην εκτίμηση αυτού που επιβάλλουν η τελωνειακή ένωση και η ανάπτυξη του ανταγωνισμού.

— Επί του αιτιώδους συνδέσμου

57 Προκειμένου περί της μνημονευομένης στην ανωτέρω σκέψη 34 τρίτης προϋποθέσεως, από τη νομολογία προκύπτει ότι για να υφίσταται εξωσυμβατική ευθύνη της Κοινότητας πρέπει να μπορεί ο ενάγων να αποδείξει, ιδίως, την ύπαρξη άμεσου αιτιώδους συνδέσμου μεταξύ της πταισματικής ενέργειας και της προβαλλομένης ζημίας (προαναφερθείσα στην ανωτέρω σκέψη 35 απόφαση Brasserie du Pêcheur και Factortame, σκέψη 51· Bergaderm και Goupil κατά Επιτροπής, προαναφερθείσα στη σκέψη 35 ανωτέρω, σκέψεις 41 και 42, και Επιτροπή κατά Camar και Tico, προαναφερθείσα στη σκέψη 35 ανωτέρω, σκέψη 53). Εξάλλου, στον ενάγοντα εναπόκειται να αποδείξει την ύπαρξη τέτοιου άμεσου συνδέσμου (αποφάσεις του Πρωτοδικείου της 18ης Σεπτεμβρίου 1995, T-168/94, Blackspur κ.λπ. κατά Συμβουλίου και Επιτροπής, Συλλογή 1995, σ. II-2627, σκέψη 40, και της 17ης Δεκεμβρίου 2003, T-146/01, DLD Trading κατά Συμβουλίου, Συλλογή 2003, σ. II-6005, σκέψη 73).

- 58 Εν προκειμένω, η προβαλλόμενη μακροοικονομική ανισορροπία που θα προκύψει από το ανεπαρκές της χορηγηθείσας στο τουρκικό κράτος χρηματοδοτικής στήριξης στο πλαίσιο της τελωνειακής ενώσεως δεν αποτελεί απόδειξη υπάρξεως τέτοιας άμεσης σχέσεως αιτίας προς αποτέλεσμα μεταξύ της ανεπάρκειας αυτής και της ατομικής καταστάσεως της ενάγουσας. Ούτε, εξάλλου, η τελευταία αποδεικνύει τον άμεσο αιτιώδη σύνδεσμο μεταξύ, αφενός, των ζημιών που διατείνεται ότι υπέστη και, αφετέρου, της εκ μέρους της Κοινότητας παραλείψεως να καλέσει την Τουρκία να συμμετάσχει στις συζητήσεις επί των ληπτέων μέτρων στους σχετικούς με την τελωνειακή ένωση τομείς, της τυχόν παραλείψεως της παροχής συμβουλών και της προβαλλομένης ανυπαρξίας εποπτείας του ανταγωνισμού. Ομοίως, οι διασαφηνίσεις που η ενάγουσα παρέχει όσον αφορά τον τομέα των χειροποίητων ταπήτων, τον της εξαγωγής τηλεοπτικών δεκτών, τον γεωργικό τομέα και, ιδίως, των σύκων, καρυδιών και φιστικιών, καθώς επίσης τον τομέα των υφαντών και των ενδυμάτων δεν φαίνεται να έχουν άμεση σχέση με το εταιρικό της αντικείμενο (βλ. σκέψη 11 ανωτέρω).
- 59 Ούτε, εξάλλου, το γεγονός ότι η έναρξη ισχύος της τελωνειακής ενώσεως περίπου συμπίπτει με τη μείωση των κερδών της ενάγουσας αρκεί για να αποδείξει την ύπαρξη άμεσης σχέσης μεταξύ των προσαπτομένων γεγονότων και της προβαλλομένης ζημίας. Πράγματι, είναι δυνατό να παρεμβλήθηκαν και άλλοι καθοριστικοί παράγοντες, όπως η διάρθρωση της τουρκικής αγοράς, η προσαρμογή των ανταγωνιστών της Yedaş Tarım στις διάφορες σχετικές αγορές, οι διακυμάνσεις του εθνικού νομίσματος και η σύναψη από την Τουρκία άλλων εμπορικών συμφωνιών.
- 60 Εξάλλου, η ενάγουσα υποστηρίζει ότι, οι δυσχέρειες της μονάδας της παραγωγής ένσφαιρων τριβέων είναι τόσο σοβαρές ώστε μόνον τα αποτελέσματα της μονάδας της εισαγωγής ένσφαιρων τριβέων, εργαλείων διάναξης και μάντων μετάδοσης κίνησης εμποδίζουν την παύση των δραστηριοτήτων της. Πάντως, η ενάγουσα εκθέτει ότι άρχισε την παραγωγή ένσφαιρων τριβέων το 1993, καιροσκοπώντας πάνω στο ότι θα εξακολουθούσε να υφίσταται η προστασία των τελωνειακών φραγμών και των κρατικών ενισχύσεων, μολονότι από τις 12 Σεπτεμβρίου 1963, ημερομηνία υπογραφής της συμφωνίας της Άγκυρας, προβλεπόταν η δημιουργία τελωνειακής ενώσεως. Επιπλέον, με το πρόσθετο πρωτόκολλο του 1970 καταρτίστηκε ένα χρονοδιάγραμμα των δράσεων που έπρεπε να αναληφθούν κατά τη διάρκεια μεταβατικής περιόδου 22 ετών πριν από την έναρξη ισχύος της τελωνειακής ενώσεως. Παρά τις διάφορες αναβολές που σημειώθηκαν κατά το πέρασμα σ' αυτή την τελευταία φάση, οι δυσχέρειες της μονάδας παραγωγής της ενάγουσας προκύπτουν, όπως είναι επόμενο, από τον κίνδυνο που η ίδια έκρινε ότι μπορούσε να αναλάβει υπολογίζοντας στη διατήρηση μιας καταστάσεως που η ίδια

η Τουρκία επιθυμούσε να δει να εξελίσσεται. Ενεργώντας έτσι, η ίδια η ενάγουσα αποτέλεσε την αιτία της ζημίας της, διακόπτοντας έτσι τον αιτιώδη σύνδεσμο μεταξύ του πταίσματος και της εν λόγω ζημίας.

- ⁶¹ Από όλες τις ανωτέρω σκέψεις προκύπτει ότι δεν υφίσταται εν προκειμένω αιτιώδης σύνδεσμος μεταξύ των προσπατομένων ενεργειών και της προβαλλομένης ζημίας.

Συμπεράσματα

- ⁶² Κατά πάγια νομολογία, εφόσον δεν συντρέχει μία από τις απαριθμούμενες στην ανωτέρω σκέψη 34 προϋποθέσεις για την ύπαρξη εξωσυμβατικής ευθύνης της Κοινότητας, η αγωγή πρέπει να απορριφθεί στο σύνολό της, χωρίς να χρειάζεται να εξεταστούν οι λοιπές προϋποθέσεις της εν λόγω ευθύνης (απόφαση του Δικαστηρίου της 15ης Σεπτεμβρίου 1994, C-146/91, ΚΥΔΕΠ κατά Συμβουλίου και Επιτροπής, Συλλογή 1994, σ. I-4199, σκέψη 81· αποφάσεις του Πρωτοδικείου της 20ής Φεβρουαρίου 2002, T-170/00, Förde-Reederei κατά Συμβουλίου και Επιτροπής, Συλλογή 2002, σ. II-515, σκέψη 37, και της 19ης Μαρτίου 2003, T-273/01, Innova Privat-Akademie κατά Επιτροπής, Συλλογή 2003, σ. II-1093, σκέψη 23, και προαναφερθείσα στην ανωτέρω σκέψη 34 απόφαση EnBW Kernkraft κατά Επιτροπής, σκέψη 85). Πάντως, εν προκειμένω, είναι αποδεδειγμένο ότι το δικόγραφο της αγωγής δεν πληροί δύο από τις προμνημονευθείσες προϋποθέσεις.

- ⁶³ Από τις ανωτέρω σκέψεις προκύπτει ότι η υπό κρίση αγωγή πρέπει να απορριφθεί, χωρίς να χρειάζεται απόφαση επί της ενστάσεως απαραδέκτου την οποία οι εναγόμενοι αντλούν από το άρθρο 46 του Οργανισμού του Δικαστηρίου ούτε να διαταχθεί το ζητηθέν από την ενάγουσα μέτρο διεξαγωγής αποδείξεων.

Επί των δικαστικών εξόδων

- ⁶⁴ Σύμφωνα με το άρθρο 87, παράγραφος 2, του Κανονισμού Διαδικασίας, ο ηττηθείς διάδικος ο ηττηθείς διάδικος καταδικάζεται στα δικαστικά έξοδα, εφόσον υπήρχε σχετικό αίτημα του νικήσαντος διαδίκου. Δεδομένου ότι η ενάγουσα ηττήθηκε, πρέπει να καταδικαστεί στα δικαστικά έξοδα σύμφωνα με τα αιτήματα των εναγομένων.

Για τους λόγους αυτούς,

ΤΟ ΠΡΩΤΟΔΙΚΕΙΟ (πέμπτο τμήμα)

αποφασίζει:

- 1) Απορρίπτει την αγωγή.**
- 2) Καταδικάζει την ενάγουσα στα δικαστικά έξοδα.**

Βηλαράς

Dehousse

Šváby

Δημοσιεύθηκε σε δημόσια συνεδρίαση στο Λουξεμβούργο στις 30 Μαρτίου 2006.

Ο Γραμματέας

Ο Πρόεδρος

E. Coulon

M. Βηλαράς